

เทศน์เช้า วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

จะบอกว่าศาสนามันเป็นสิ่งที่ฝัง สมัยพุทธกาลนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปถาม พระเจ้าปเสนทิโกศลว่าองค์คุณิมาลนี้ ถ้าพูดถึงเอากองทัพเพื่อไปปราบองค์คุณิมาลเพราะเป็นมหาโจรฆ่าคน ๕๕๕ ศพนะ อยากได้อีกนิ้วมือหนึ่งเพื่อไปเอาวิชาความรู้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระเจ้าปเสนทิโกศลเลยว่า

“ถ้าองค์คุณิมาลจะมาเป็นพระนี่ พระเจ้าปเสนทิโกศลว่าอย่างไร?”

“ถ้าองค์คุณิมาลมาขอให้อภัยโทษ”

นี่พระพุทธเจ้าถึงไปทรมานก่อน ถ้าไม่ไปทรมานนะ เพราะเล็งญาณแล้วว่าองค์คุณิมาลมีอำนาจวาสนาอยู่ คนมีอำนาจวาสนาเป็นพระอรหันต์ได้ต้องสร้างบุญญาริการมา มีเขาวนั้ปัญญา มีฐานของจิต เป็นคนที่ไม่โลเล จิตนี้มันมีความมั่นคง

ถ้ามีปัญญามันมีเขาวนั้ปัญญา เวลาไปนี่เคลื่อนไปก่อน เคลื่อนไปข้างหน้า องค์คุณิมาลเรียนวิชาหวังได้เร็วกว่ามันนะ มันเร็วขนาดไหนจะวิ่งสู้ความเร็วขององค์คุณิมาลไม่ได้ องค์คุณิมาลวิ่งเร็วกว่ามันอีก ใครจะขนาดไหนจะจับได้หมดเลย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลอบไปข้างหน้า องค์คุณิมาลอยากได้นิ้วสุดท้ายนี้ พยายามจะฆ่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ได้ เพื่อเอานิ้วนั้นมาให้ครบ ๑,๐๐๐ นิ้ว เพื่อจะไปเอาริชากับอาจารย์ของตัวเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ด้วยฤทธิ์ วิ่งขนาดไหนก็ไม่ทัน จนเหนื่อยมาก เพราะวิ่งตามใครก็ทัน ทำไมวิ่งตามสมณะนี้ไม่ทัน

“สมณะหยุดก่อน สมณะหยุดก่อน”

“เราหยุดแล้ว เธอต่างหากไม่ยอมหยุด” นี่วิ่งตามขนาดนี้ ยังวิ่งตามอยู่บอกว่าหยุดแล้ว ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า

“หยุดอะไร?”

“เราหยุดทำบาปไป เราหยุดสร้างบาปสร้างอกุศล เราหยุดหมดเรื่องบาปอกุศล”

องค์อุทิสมาลได้คิด เห็นใหม่ คนสร้างบุญญาธิการมานี้วางดาบเลยนะ ขอบวช บวชมานี้มีภัยขนาดนั้นพระเจ้าไปเสนาทโกศลยังให้อภัยนะ ให้มาหลบในศาสนา เห็นใหม่ ในศาสนาเป็นที่หลบภัย คุณิ สมัยโบราณเรา สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ถ้าราชวงศ์ต่างๆ มีปัญหาจะออกบวชฟังศาสนา หลบภัยในศาสนา ในปัจจุบันถ้ามีปัญหาหนักก็หลบไปศาสนา แล้วหลบในศาสนานี้เขาหลบภัยนะ แต่ของเราโลกปัจจุบันนี้โลกนี้เจริญ เรื่องภัย เรื่องต่างๆ มีกฎหมายคุ้มครอง กฎหมายส่วนบุคคลเขาจะยอมรับภัยได้ต่างๆ การหลบภัยในศาสนาเรื่องอย่างนั้นมันไม่มี

แต่การหลบภัยในศาสนาของเรา เห็นใหม่ ภัยในวัฏฏะไป ถ้าเราเห็นโทษในการทุกข์นั้น เราจะหาที่พึ่ง เวลาเราต้องการอำนาจกัน เราต้องการตามกิเลสตัณหาความทะยานอยากกัน แล้วเราแสวงหา มันได้สมความปรารถนาไหม ถึงจะได้มาตามที่เราต้องการแต่ใจมันไม่เคยพอ มันแสวงหาขนาดไหนมันก็ไม่พอหรอก เพราะอะไร? เพราะมันเป็นเรื่องของกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

แต่ถ้าเป็นหน้าที่การงานของเรานี้หามาเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย คนเราทำหน้าที่การงานนะ คนมีบุญมา คุณิ เวลาฝนตกแดดออกฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลงไป เราจะไปต่อต้านเขาได้ไหม ฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลงไป คนเราก็เหมือนกัน สร้างบุญมา สร้างบาปมา สร้างต่างๆ มา มันเป็นเรื่องอำนาจวาสนามันลอยมาเอง คุณิคนที่ตำแหน่งหน้าที่การงานมันมาเอง เวลามันมา มันมาเองนะ เขาดีนรกันขนาดไหนเขาไม่ได้ แต่คนที่เขาไม่ได้ดีนรมันจะมาจากมันเอง มาเองนี่ก็มีส่วนหนึ่ง แต่ถ้าเป็นเรื่องของโลกเรื่องของโลกอันนั้นไม่ต้องเอามาพูดถึงนะ มันมาโดยธรรมชาติไป มาด้วยความจริง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันมาด้วยเราทำบุญกุศลของเรา มันมีอำนาจวาสนา เราสร้างของเรา เราทำหน้าที่การงานของเรา มันเป็นไปตามธรรมชาติ อันนี้ก็เป็นบุญกุศลมันเป็นเรื่องจริง ฝนตกต้องตามฤดูกาล เราทำบุญมาบุญมันก็ให้ผลมาสภาพแบบนี้ อันนี้ไม่ปฏิเสธหรอก แต่ถ้าเราดีนรกันจนเกินกว่าเหตุไป อันนั้นถือว่าเป็นตัณหาความทะยานอยาก อันนั้นถึงเป็นกิเลสไป

เราเห็นภัยในวัฏฏะเราถึงบวชมาในศาสนา เราหลบเข้ามาในศาสนา นี่หลบภัยเข้ามา เราจะเอาชีวิตเราให้พ้นจากความทุกข์ความยากเลย การหลบเข้ามาในศาสนา เห็นใหม่ ของที่เขาดีมานะ คุณิ เขาไปขุดดินกัน เขาไปทำไร่ไถนา เขาไปเจอพระทองคำเขาเลยเอาไปถวายวัด เห็นใหม่ เวลาสิ่งที่เขาอยู่ในบ้านกัน พระของเขาเวลาคอยหัก เคียวหักต่างๆ พระที่ชำระทรุดโทรมเขาก็เอาไปถวายวัด ในสังคมที่ว่าศาสนาเป็นของดีแล้วต้องแก้ไขได้หมด เห็นใหม่ คนดีก็ต้องทำให้ดีขึ้นไป คนเลวก็ต้องทำให้เป็นคนดีมา

แต่ถ้าคนที่มันเป็นสัญชาตญาณของเขา เขาเลวมาโดยสัญชาตญาณของเขา คุณิ มันก็แก้ไขได้ยาก มันก็มีไปหมด ในสังคมทุกสังคมมันมีคนดีและคนเลวปนกัน

ในสังคมของสงฆ์ก็เหมือนกัน คนที่เขาไม่ต้องการ คนที่เขาไม่ปรารถนา แต่เขาหลบภัยของเขาขึ้นมา หลบภัยทางเศรษฐกิจก็มี แต่ถ้าหลบภัยอย่างนั้น ถ้ามันมีหลบภัยทางเศรษฐกิจมันเพื่ออะไร? เพื่อดำรงชีวิตเท่านั้นเอง มันมีปัญหาขึ้นมาอย่างนั้นนะ แต่ถ้าเราเห็นภัยของเรา ในเมื่อมันเป็นเรื่องของโลกเขา เรื่องของสังคม เรื่องของกิเลส เรื่องของหัวใจที่มันมีกิเลสอยู่ อันนั้นเป็นเรื่องของเขาละ

“ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” คุณิ ในศาสนาของเราเนี่ยเหมือนกับทะเลใหญ่ในมหาสมุทร มันจะพัดสิ่งต่างๆ คลื่นจะพัดสิ่งต่างๆ เข้าหาฝั่งหมดเลย ในศาสนาเนี่ยถ้าทำกรรมไว้ เหมือนเจ้าหน้าที่ทำผิด เวลาเขาจับได้ เจ้าหน้าที่ต้องได้รับโทษสองเท่าสามเท่า

พระก็เหมือนกัน ถ้าทำความผิดพลาดในศาสนาขึ้นมาเนี่ยโทษมันมากกว่าคฤหัสถ์มากนะ เพราะคฤหัสถ์...ศีล ๕ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ศีลต่างๆ ศีลของเขาขนาดนั้น ศีล ๕ เวลาพระเจ้าสุทโธทนะก็เป็นหนึ่งในพระอรหันต์เหมือนกัน พาหิยะก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน มีศีล ๕ เป็นคฤหัสถ์ ศีล ๘ ผู้ประพฤติปฏิบัติ แล้วศีล ๒๒๗ เห็นใหม่ เหมือนเจ้าหน้าที่เลย เจ้าหน้าที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย

นี่ก็เหมือนกัน เราอยู่ในธรรมวินัย คุณิ ถ้าให้ศีลๆ เอาศีลที่ไหนมาให้เขา เจ้าหน้าที่ที่ดี เจ้าหน้าที่ที่ปกครองบ้านเมือง เจ้าหน้าที่ที่เป็นคุณธรรม เขาปกครองร่มเย็นเป็นสุข แล้วพระที่ดี ครูบาอาจารย์ของเราที่มีหลักมีเกณฑ์ เราเข้าไปร่มเย็นนะ นี่เห็นสมณะ สมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔ การเห็นสมณะเป็นมงคลอย่างยิ่ง แล้วสมณะอยู่ที่ไหนล่ะ? นี่จากคฤหัสถ์มาบวช

แล้วก็เป็นพระ จากพระก็เป็นสมมุติสงฆ์ มันก็ร่างมนุษย์เหมือนกันนี้แหละ แต่หัวใจมันเป็นพระ
ใจ

ถ้าหัวใจเป็นพระ หัวใจจากภายในนี้ การกระทำจากภายใน คุณติ “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความ
คำริของเรา” เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยมมาร “เกิดจากความคำริของเรา
ความเห็นของเรา” นี่ความเห็นความคิดจากภายในมันสะอาดบริสุทธิ์ใจ แต่กิริยาท่าทางเรื่องนี้มัน
เป็นเรื่องของโลกๆ กิริยาอย่างนี้มันละกันไม่ได้ ละได้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์
เดียว พระสารีบุตรยังละไม่ได้เลย แต่หัวใจกิเลสนี้มันละได้

คนเข้มแข็งแสดงกิริยาออกเข้มแข็ง การเข้มแข็งอย่างนั้นมันเป็นการเข้มแข็งจากจริตินิสัย
แล้วถ้าเข้มแข็งจากจริตินิสัย ถ้าจริตินิสัยเข้มแข็งแต่มันทำทางชั่วละ เข้มแข็งปล้น เข้มแข็งจี
เข้มแข็งทำลายเขา ความเข้มแข็งของมันผิดพลาด การเข้มแข็งต้องเป็นสัมมาด้วย เป็นความคำริ
ชอบด้วย เห็นไหม ความเข้มแข็งจากภายในเราใจ

คุณติ กล้าจนบิ่นนะ เวลาเราถือศาสนากัน ผู้บวชใหม่กล้าจนบิ่นเลย กล้ามันเป็นวินัย ธรรมะ
นี่การกระทบกระเทือนกันในหัวใจ สิ่งทีรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ในการปกครอง ถ้า
กฎหมายบังคับโดยกฎหมาย กฎหมายคนไม่เจตนาทำผิดก็มี เราไม่เจตนาทำผิดก็มี ทำผิดขนาด
ไหนอาบัติต้องด้วยไม่รู้ ต้องด้วยลงเลสงสัย ต้องด้วยการทำผิด ไม่รู้ไม่มีเจตนาที่ผิด แต่ผิดอย่าง
นั้นผิดโดยไม่มีเจตนา ไม่เจตนาเราควรรีให้อภัยกัน เพราะไม่มีใครรอบคอบไปตลอดเวลา มันมีการ
ผิดพลาดบ้าง

แต่ถ้ามันเจตนาดี ถ้าเจตนาทำความผิดอย่างนี้เจตนาผิดโดยกิเลสซัดๆ อย่างนี้กฎหมายต้อง
ลงโทษเต็มที่เลย แต่ถ้ามันลงโทษไปแล้วการกระทบกระเทือนกัน สิ่งนี้มันเป็นรัฐศาสตร์ คุณติ ธรรมและ
วินัย ธรรมคือความสมานฉันท์ ความสงบร่มเย็นในสังคมของเรา เราให้ออกาสกันทุกๆ คนใจ นี้
อริยประเพณี ประเพณีของผู้ที่ทำความผิดแล้วสารภาพ นี่ปลงอาบัติๆ สารภาพแล้วเราจะไม่ทำ
ความผิด ต้องไม่ทำความผิดจริงๆ นะ เราปลงอาบัติกันไปพอเป็นพิธีกันเฉยๆ ปลงอาบัติว่าพอให้
เอาตัวรอดไปใจ เอาตัวรอดกิเลสมันจะเอาตัวรอดจนหมด แล้วเอาตัวรอดไม่ได้

แต่เราให้อภัยเขา เราให้ออกาสคนอื่นนะ เราไม่ได้เอาตัวรอด ทุกคนสังคมรอด เราจะรอด
ด้วย สังคมรอดนะหมู่คณะร่มเย็นเป็นสุข คุณติ สังคมที่มีความร่มเย็นเป็นสุข ประเทศชาติที่มีความ
ร่มเย็นเป็นสุข เราอยู่อาศัยประเทศชาตินั้น แต่ถ้าเราเอาตัวรอดคนเดียว ประเทศชาติอยู่ไม่ได้เราก็

อยู่ไม่ได้ นี่เหมือนกัน สังคมมันเป็นสภาวะแบบนั้น ถึงว่าเราให้อภัยๆ นี้อริยประเพณี คนมองไม่เห็น คนมองเห็นแต่ว่าสมบัติของเรา เอาชนะเขาตลอดไป

แต่ถ้าเป็นธรรมนะ ให้อภัยเขา ให้อภัยเขาทุกๆ อย่างเลย ทุกคนดีหมดเลย เราดีทีหลังก็ไม่เป็นไร ดีทีหลัง ความได้ดีทีหลังแต่เราเป็นดีก่อน ผู้นำที่เดินตามหลัง ผู้นำที่เดินตามหน้า ผู้นำที่อยู่ข้างหน้าเขาเหยียบไปเลยนะ ผู้นำที่อยู่ข้างหลัง เห็นไหม ในสังคม คุณดี พ่อแม่ให้ลูกมีความสุขก่อน พ่อแม่ให้ลูกได้กินก่อน พ่อแม่ให้ลูกมีความสุขสมบูรณ์ก่อนแล้วพ่อแม่ค่อยกินทีหลัง ผู้นำที่ดีไม่แข่งกัน มันเป็นธรรมสภาวะแบบนั้น

นี่ในสังคมของสงฆ์ไง นี่หลบภัยเข้ามา ถ้าหลบภัยเข้ามาแล้วในสังคมที่ดีมันก็ดี หลบภัยในวัฏฏะ ถ้าเห็นภัยในวัฏฏะทุกอย่างจะเป็นรอง คุณดี เครื่องประกอบเป็นเครื่องอาศัย แต่จริงๆ แล้วคือหัวใจของเรา ถ้าหัวใจมันยื่นขึ้นมาได้ อาหารกินทุกวันหิวทุกวัน นี่กินทุกวันนะ แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ไม่ต้องกินอาหารมันก็สงบของมันได้ เห็นไหม อาหารของใจใจ

อาหารของใจคือศีล สมาธิ ปัญญา มีศีลมันปกติของมัน มันดูแลของมันโดยธรรม เราทำจนเป็นสามัญสำนึก ทำกันจนเป็นปกติ ถ้ามันทำความผิดพลาดมันจะขัดความรู้สึกทันทีเลย นี่ศีลปกติของใจ แล้วถ้าเกิดมันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มันมีปกติของมัน ถ้าเรารักษาบ่อยครั้งขึ้น มันเป็นสมาธิเลยนะ

สมาธินี้ทำความสงบบ่อยๆ ครั้งเข้าถึงทำสมาธิ สมาธิถึงตั้งมั่น ตั้งมั่นแล้วออกใช้ปัญญา ใช้ปัญญาเข้าไปนี่เราคิด คิดเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาที่เราคิดของเรานี้คิดเหนือโลก เหนือโลกนะ โลกเขาคิดกันด้วยโลกีย์ปัญญา คือปัญญาทางวิทยาศาสตร์ ปัญญาทางวิชาชีพ ปัญญาทางวิชาการ ปัญญาอย่างนี้คุณทางวิทยาศาสตร์เขาว่าอันนั้นประเสริฐ อันนั้นมันคิดมาจากตัวตนนะ เพราะมีตัวตนมันถึงสื่อความหมายกันได้

แต่ถ้าเป็นโลกุตตรปัญญา เพราะเกิดจากจิตมันตั้งมั่นขึ้นมา มันเกิดสิ่งที่ว่าจะสื่อกันกับผู้รู้จริงเท่านั้น ถ้าผู้ไม่รู้จริงสื่อกันไม่เข้าใจหรอก คำว่า “ปัญญา” เราก็คิดด้วยสมองกัน เราคิดว่านี่คือปัญญาๆ ปัญญาอย่างนี้ปัญญาจากกิเลสใช้หมดเลย ปัญญาเกิดจากตัวตน ปัญญาเกิดจากธรรม เพราะจิตเป็นสมาธิไม่มีตัวตน พอจิตเป็นสมาธิไม่มีตัวตน ถ้ามันเกิดปัญญาฝึกขึ้นมาในโลกุตตรปัญญา ครูบาอาจารย์ท่านพูดบ่อย “ปัญญาเกิดเองไม่ได้” ที่เกิดเองคือโลกีย์ปัญญา ปัญญาเกิดจากข้อมูล ปัญญาเกิดจากสติในสมอง

ถ้าปัญญาเกิดขึ้นเอง อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคเป็นอย่างนั้นๆ คาคหมาย นี้ คาคหมายขนาดไหน คาคหมายอย่างนี้มันก็เป็นสติ เพราะอะไร? เพราะเราศึกษามา เรามีข้อมูล ในสัญญา มีข้อมูลในสมอง ข้อมูลนี้มันก็ออกมา แล้วปัญญามันก็ไปตามข้อมูลนั้น

แต่ถ้ามันเป็นปัจจุบัน มันไม่ใช่ข้อมูล มันเป็นเรื่องหาสาระ เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดจากใจแล้ว มันทำลายหัวใจ ถ้าเรามีปัญญาอย่างนี้ขึ้นมาโลกุตตรปัญญา คุณิ หลบภัยเข้ามาๆ จนตัวมันเองเป็น ธรรม เราหลบเข้ามาในศาสนานะ แล้วใจมันเป็นธรรมขึ้นมาเอง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่ที่ใจนี้ ในหัวใจเราเป็นธรรมขึ้นมาซ้ๆ เลย

แล้วจะหลบภัยที่ไหนล่ะ มันไม่มีภัย! ในหัวใจนี้ไม่มีภัยเลย เพราะหัวใจนี้มันไม่กายพิช ถ้าหัวใจมีภัยหัวใจมันกายพิช เพราะหัวใจมันเหมือนสารพิช เหมือนกลอยมันมีพิชในหัวใจ อวิชา มันกายความคิดออกมา มันทำลายตัวมันเองตลอดเวลา แล้วถ้ามันไม่มีวิชา มันไม่มีพิช นี้ ปัญญาที่บริสุทธิ์

คุณิ พระอรหันต์นี้ใช้ขันธเหมือนกัน แต่ขันธอันนี้มันเคลื่อนออกมา ตัวของธรรมธาตุที่เป็นพระอรหันต์จิตดวงนั้นพ้นจากโลกไป แต่เวลาสื่อความหมายนี้สื่อจาก ภาธา หเว ปณฺจกฺขนฺธา ขันธที่เป็นภาวะ เป็นหน้าที่

ผลไม้ที่มีเปลือกอยู่ เห็นไหม มันรักษาเปลือกมันอยู่ เปลือกคือขันธ ๕ คืออาการของใจ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันห่อหุ้มใจไว้ แล้วเพราะมันฟุ้งซ่านด้วยขันธ ๕ นี้เราถึงเข้าถึง ความสงบไม่ได้ ตัวความสงบนั้นตัววิชาทั้งหมด แล้วทำลายวิชาทั้งหมด พลังงานนี้พลังงาน สะอาด เวลามันออกมานี้กระเพื่อมออกมา สิ่งที่อยู่ออกมามันถึงไม่กายพิชใจ มันไม่มีพิช ใจไม่มีพิชแล้วมันไม่กายพิชออกมา

แต่ใจเรามีพิชขึ้นมามันกายพิชออกมา แล้วเวลาหลบภัยเข้ามาๆ หลบภัยจากข้างนอกนะ หลบภัยจากสังคม เห็นไหม ธรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เป็นสังคม นี้ ประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธ ให้ถือศีล ให้มีทาน มีศีลภาวนา แล้วภาวนาขึ้นมา หลบภัยเข้ามา นี้ทำวิธีการ วิธีการในศาสนาในมรรคญาณ ถึงที่สุดแล้วตัวมันเป็นธรรมจริงๆ นี้ไม่มีภัย การตาย ไม่มี การเกิดไม่มี ทุกอย่างไม่มี เห็นไหม จากหลบภัยเข้ามาในศาสนาแล้วตัวใจเราเป็นศาสนา เพราะครูบาอาจารย์ท่านว่า “พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รวมอยู่ที่ใจ”

พระธรรม คือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ศาสนธรรม พุทธะคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สังฆะคือสาวก สาวกะ ที่ศึกษาเล่าเรียนแล้วประพฤติปฏิบัติเข้ามาจนถึงจุดนี้ ถึงจุดเดียวกัน เห็นใหม่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รวมอยู่ที่ใจ พ้นออกไปจากภัยทั้งหมด

เราหลบภัยไปก่อน แล้วเราพยายามทำตัวเราเองให้มีหลักมีเกณฑ์ แล้วมันจะไม่มีภัยในหัวใจ ใจของเราจะไม่กายพิช มันจะไม่กายกิเลสตัดหาความทะยานอยากมาทำให้เจ็บแสบจากหัวใจก่อน มันเบียดเบียนเราก่อน แล้วเราจะไปเบียดเบียนผู้อื่น เห็นใหม่ เบียดเบียนเราโดยเราไม่รู้ตัวเลย ความคิดนี้เกิดมาเรายังไม่รู้ตัวเลย เป็นเราทั้งหมดเลย ดีไปหมดเลย แล้วก็กระทบกระเทือนกระทั่งไปจากข้างนอก

แล้วถ้ามันไม่มีพิชเลย มันไม่คายออกมาเลย สิ่งที่เขาเกิดขึ้นมานี้เกิดจากใจดวงหนึ่งนะ ความคิดเกิดจากใจของเรา แล้วเกิดจากใจของคนอื่นเราจะไม่รู้ได้อย่างไร เกิดจากใจของเราแล้วเราดับในใจของเราแล้ว เราดับไฟได้แล้ว

ดูไฟไหม้ ไฟไหม้หมดเลย วัฏฏะนี้ความร้อนมันไหม้หมดเลย แล้วเราดับไฟของเราที่จุดหนึ่ง แล้วที่เขาไหม้อยู่ถ้าเราดับไฟได้อย่างนั้นมันจะมีความสุขขนาดไหน นี่ในหัวใจมันไหม้อยู่อย่างนั้นไม่มีใครเห็นนะ ไฟอันนี้ ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะในหัวใจไม่มีใครเห็น แต่ถ้าวิปัสสนาไปโดยตาใจมันเห็นเข้าไป นี่หลบภัย ภัยจากในหัวใจแล้วดับได้อย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดับภัยอันนี้ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงเป็นศาสดาของเราแล้ววางธรรมวินัยให้เราก้าวเดิน

แล้วเราก็มีภัยกันในหัวใจ เพราะเรามีราคะ โทสะ โมหะทุกคน แล้วเราพยายามจะจำกัดมันไว้ จำกัดมันอยู่ในขอบเขตถ้าเราปฏิบัติยังไม่ถึงจุด เราไปจำกัดไว้ในขอบเขตของเรา นี่ศีลธรรมจริยธรรมจำกัดให้มันอยู่ในขอบเขต แล้วถึงที่สุดเราต้องดับมันได้ ถ้าดับไม่ได้เราเป็นหมอไม่ได้ นะ นี่คูสิ โรงพยาบาลไม่มีหมอเลยจะรักษากันอย่างไร ไม่มีครูบาอาจารย์ที่รู้จริงจะแก้กิเลสกันได้อย่างไร มันต้องแก้กิเลสได้นะ ถ้าแก้กิเลสไม่ได้เขาจะกราบไหว้บูชาเราทำไม ทำไมเขาไม่กราบไหว้บูชาตัวเองล่ะก็กิเลสเหมือนกัน แต่เขากราบไหว้บูชาเพราะอะไร? เพราะเราจะแก้ไขได้

คูสิ เราไปหาหมอนี้หมอจะแก้ไขเรา หมอจะรักษาเรานะ เราไปหาครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์จะแก้ไขเรา จะรักษาเรา นี่หลบภัยในหมู่คณะ แล้วทำตัวเองขึ้นมาให้เป็นธรรมขึ้นมา เรา

จะเป็นกรรมเอง มันสะดวกสบายมาก มันอยู่กลางหัวใจจะเดินไปไหน จะนอนที่ไหน มันอยู่กลาง
หัวอกของเรา เห็นไหม นี่กรรมแท้ๆ อยู่ที่นี้ เอวัง